

Kopsavilkums

Pētījuma norise

Mērķis

Noskaidrot kā skolēni saprot, pieredz un piedalās kibernetizācijā praksēs

Metode

Biedru etnogrāfijas pieeja, 6 studentiem sniedzot intervēšanas pamatprasmju apmācību 4 skolēniem

Izpēte

15 kvalitatīvu, daļēji strukturētu interviju veikšana, transkribēšana, kodēšana un analīze

Kibernetizācijā definēšana

Tīša iedomāta vai reāla fiziska spēka vai varas lietošana pret citu personu, grupu vai kopienu, kas izraisa vai spēj izraisīt ievainojumu, nāvi, psiholoģisku kaitējumu, attīstības traucējumus vai zaudējumus

Teorētiskā perspektīva

Balstoties jau veiktos pētījumos un interviju datos, kibernetizācijā pētījumā aplūkota kā daļa no plašākām jauniešu vardarbības praksēm

Šis ziņojums izstrādāts pētnieciskā projekta

„Stiprinot ģimenes, kopienas un attiecības: antropoloģiska pieeja vardarbības izpētē” ietvaros.

Projektu finansē Latvijas Zinātnes padome, projekta nr. Izp-2018/1-0068.

Kopsavilkums

Skolēnu izpratne par upuri un varmāku
kibernirgāšanās situācijās

Esot atšķirīgam vai
drosmīgam palielinās
iespēja kļūt par upuri

Upuriem trūkst
pašpārlicības

Ļoti iespējams, ka tas
pats skolēns, kas tiek
apcelts arī klātienē

Var kļūt par upuri gan
rīcības, gan ārēju
pazīmju dēļ

Pastāv konkrētas
pazīmes vai pieredze,
kas ir padarījusi par
varmāku

Nelaimīgs, nedrošs,
greizsirdīgs, cietis,
meklē uzmanību,
garlaikots

Dara citiem pāri, bet
nav ļauns, nav pelnījis
pārmācīšanu

Kopsavilkums

Skolēnu minētie kiberņirgāšanās veidi

Ļauni komentāri un ieraksti

Tiek uztverti kā neizbēgama realitāte. Saistīti ar ieraksta autora izskatu vai ieraksta saturu. Vienlīdz pieminēti gan anonīmi, gan autorizēti komentāri

Aizmuguriska izsmiešana

Apkaunojošu foto, video vai joku ievietošana profilā vai grupas čatā, nesniedzot upurim piekļuvi šim profilam vai čatam

Informācijas publicēšana pret vienaudža gribu

Bieži normalizēta, pasniedzot to kā joku. Ja liela daļa klasesbiedru to šādi uztver, gan upurim, gan vienaudžiem trūkst pārlicības aizrādīt vai ziņot

Runājot par kiberņirgāšanās veidiem skolēni lielākoties dalās pieredzē par viņiem pazīstamu vienaudžu pastrādātu vardarbību

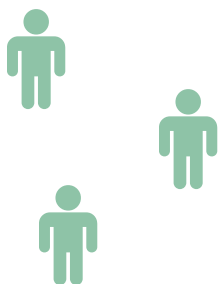
Šis ziņojums izstrādāts pētnieciskā projekta

„Stiprinot ģimenes, kopienas un attiecības: antropoloģiska pieeja vardarbības izpētē” ietvaros.

Projektu finansē Latvijas Zinātnes padome, projekta nr. Izp-2018/1-0068.

Kopsavilkums

Skolēnu uztvertie riski

Seksuāla rakstura riski

Skolēni uzsver pedofīlus kā risku, taču runā par tiem kā abstraktu cilvēku grupu

Maldinoša informācija

Saistīta ar viltus profiliem, viltus ziņām, kā arī baumām par pazīstamiem cilvēkiem

Potenciāls fizisks apdraudējums

Lielākoties saistīts ar atrašanās vietas vai mājas adreses atklāšanu. Saistīts arī ar iepriekšēju kiberņirgāšanos

Personiskas informācijas publiskošana

Vārds uzvārds, atrašanās vieta, paroles, publiski nevēlami foto

Runājot par riskiem internetā lielākoties tiek pieminēti "ārēji" vardarbības veicēji - pieaugušie, ārzemnieki, nepazīstami cilvēki

Kopsavilkums

Skolēnu stratēģijas kiberņirgāšanās novēršanai

Palīdzības meklēšana

Uzticības personas, kam tiek piedēvēta spēja vardarbību novērst informēšana. Visbiežāk uzrunāti vecāki vai skolotāji

Tieša konfrontācija

Upura vai cita jaunieša vēršanās pie vardarbības veicēja. Minēta salīdzinoši reti

Kiberņirgāšanās normalizēšana

Rakstura rūdišana, neuztveršana nopietni, samierināšanās

Emocionāls atbalsts

Situācijas pārrunāšana draugu vidū, atbalsta upurim paušana privātā ziņā sociālajos tīklos

Šis ziņojums izstrādāts pētnieciskā projekta

„Stiprinot ģimenes, kopienas un attiecības: antropoloģiska pieeja vardarbības izpētē” ietvaros.

Projektu finansē Latvijas Zinātnes padome, projekta nr. Izp-2018/1-0068.

Kopsavilkums

Skolēnu stratēģijas, lai justos droši
internetā

Profilu privātuma iestatījumu maiņa, neļaujot saturu redzēt pašu ne-autorizētiem lietotājiem

Sociālo tīklu parolu neizpaušana citiem

Viltus profilu vai (iztēlotu) ārvalstnieku neapstiprināšana sociālajos tīklos

Viltus vai vairāku profilu izveide, lai publicētu dažāda veida saturu dažādām cilvēku grupām un anonīmi piekļūtu citu cilvēku saturam

Kopsavilkums

Secinājumi

Skolēni uzskata, ka kiberņirgāšanās nevar tikt preventīvi novērsta vai izskausta

Vairums skolēnu pozicionē kiberņirgāšanos kā individuālu, nevis sociālu problēmu

Skolēniem trūkst specifiskas terminoloģijas, lai definētu savas un vienaudžu interneta aktivitātes

Skolēni vērtē savas internetpratības zināšanas kā augstas, vienlaikus, skolēniem trūkst konkrēta rīcības plāna kiberņirgāšanās gadījumā

Skolēni kiberņirgāšanās gadījumā nemeklē palīdzību, ja šaubās par tās efektivitāti

Skolēni kopumā neuztver sevi kā potenciālos kiberņirgāšanās veicējus vai veicinātājus